

Németh Bence

Ifjú atlantisták Bukarestben

Az Ifjúsági Atlanti Tanácsok Szövetsége (Youth Atlantic Threaty Association – YATA) a világ egyik legerősebb és legbefolyásosabb ifjúsági NGO-hálózata, amelynek jelenleg 38 ország a tagja. A YATA elsődleges feladatának érzi, hogy egy olyan civil társadalom létrehozásán fáradozzon, amely támogatja a NATO-t és a transzatlanti együttműködést. Ennek érdekében a szervezet nemzeti és nemzetközi konferenciákat, szimulációs gyakorlatokat és szemináriumokat rendez. A legnagyobb YATA-események a NATO-csúcsok részeként, azokkal párhuzamosan zajlanak. Ebben az évben Bukarestben 35 országból több mint 120 YATA-delegált tizenöt állami és NATO-vezetővel cserélhetett eszmét, valamint a NATO és az energiapolitika témakörében tartott gyakorlatot.

Az Ifjúsági Atlanti Tanácsok Szövetsége

A YATA a legnagyobb NATO-közeli ifjúsági szervezet, az Atlanti Tanácsok Szövetségének (*Atlantic Threaty Association – ATA*) a fiókszervezete. Az 1990-es évek első felében vetődött fel az ötlet, hogy az akkor már létező ifjúsági hálózatot formálisan is össze lehetne kötni. Ekkorra már különböző országok több nemzetközi eseményt is szerveztek fiataloknak NATO-val kapcsolatos témákban. Ebben a Dán Atlanti Tanács játszotta az úttörő szerepet, mivel 1985 óta minden évben megrendezi a Dán Atlanti Ifjúsági Szemináriumot (*Danish Atlantic Youth Seminar – DAYS*). Ilyen előzmények után 1996-ban az Atlanti Tanácsok Szövetségének római közgyűlésén hozták létre formálisan az Ifjúsági Atlanti Tanácsok Szövetségét.

A szervezetben mára szinte az összes NATO-tagállam, valamint Azerbajdzsán, Bosznia-Hercegovina, Finnország, Grúzia, Macedónia, Moldávia, Montenegró, Orosz-

ország, Örményország, Svédország, Szerbia és Ukrajna képviselteti magát. A NATO-tagállamok közül csak Luxemburg és Lengyelország nem szerepel a tagok listáján. Utóbbi azért nem, mert az 1990-es években két lengyel szervezet is versengett az ATA-ba való jelentkezésért, de mivel nem tudtak megegyezni, hogy melyikük legyen a hivatalos, ezért Varsót mind az ATA-ból, mind pedig a YATA-ból kizárták.

A YATA nemzeti szervezetei meglehetősen nagy autonómiával rendelkeznek, így rájuk van bízva, hogy hány éves koráig lehet valaki a tagjuk (ez általában 30 vagy 35 év), a helyi Atlanti Tanács részeként vagy attól elkülönülve működnek, illetve egyetemekre vagy más hálózatokra építik-e a tagságukat. Hazánkban a Magyar Ifjúsági Atlanti Tanács jogilag a Magyar Atlanti Tanács része, tagjai pedig a legkülönbözőbb egyetemek jelenlegi vagy egykori hallgatói. Ezzel szemben Németországban helyi szinten a nagyobb városokban (Berlin, Bonn, Hamburg stb.) jöttek létre alszervezetek, amelyek nem feltétlenül csak felsőoktatási intéz-

ményekre épülnek, hanem biztonságpolitikával foglalkozó fiatalok tágabb közösségét igyekeznek bevonni a munkába. Dániában egy egyetemre épül a rendszer, míg Amerikában a YATA-nak nincs állandó tagsága. Az Egyesült Államok Atlanti Tanácsa több száz egyetemmel van kapcsolatban, és a YATA-eseményeken való részvételt megpályáztatják az egész országban.

A YATA-n belül a legaktívabbak a skandináv és a balti államok, a Kaukázus országai, az Egyesült Államok és Portugália. Érdekes, hogy a tradicionális európai nagyhatalmak eddig nem tartoztak a szervezeten belül a legmeghatározóbbak közé, azonban az elmúlt években Németország egyre komolyabb befolyásra igyekszik szert tenni. Emellett úgy tűnik, hogy Párizs is fontosabb szerepet szeretne vállalni a munkában, mivel ebben az évben – a szervezet fennállása óta először – egy francia hölgy szerezte meg a YATA nemzetközi vezetőségének egyik pozícióját, méghozzá a társadalmi kapcsolatokért és diplomáciáért felelős alelnöki posztot.

Míg a YATA előző elnökségeinek a legfőbb célja az volt, hogy szélesítsék a szervezet bázisát és minél több ország nemzeti szervezetét felvegyék a nemzetközi hálózatba, addig manapság már kialakulóban van egy olyan kapcsolati hálózat, amely nem elégszik meg szemináriumok és konferenciák szervezésével. Egyebek mellett elképzelések vannak az afganisztáni felsőoktatás egyes szektorainak fejlesztésében való részvételről, amivel kapcsolatban jelenleg a YATA lehetőségeinek felmérése zajlik.

A YATA-események

A YATA egyik legfőbb célja, hogy az euroatlanti térségben kialakítson a jövő vezetői számára egy olyan erős kapcsolati

hálózatot, amelyet a demokrácia, a szabadság, a béke, a biztonság és a törvény uralma, tehát az Észak-atlanti Szerződésben lefektetett értékek kötnek össze. Ennek érdekében a szervezetek évente tucatnyi nemzetközi konferenciát és szimulációs gyakorlatot szerveznek, amely nyitott minden tag számára. A dán szervezet minden évben megrendezi a már említett DAYS-t, a portugál a Portugál Atlanti Ifjúsági Szemináriumot (*Portugal Atlantic Youth Seminar – PAYS*), és ebben az évben a német YATA már harmadszor tart szimulációs gyakorlatot Stuttgartban. A többi ország anyagi lehetőségeitől függően két-három évente hoz tető alá egy-egy nemzetközi eseményt – általában valamely számára aktuális témában. Moszkvában 2007-ben az orosz fiókszervezet rendezett egy konferenciát a NATO és Oroszország közötti kapcsolatokról, mivel a NATO–Oroszország Tanács tavaly ünnepelte fennállásának ötödik évfordulóját.

Léteznek regionális szintű események, amelyeken térségi biztonsági kérdésekről esik szó, ezért csak az érintett országok delegáltjai vesznek részt rajtuk. Ilyen a *Nordic Regional Security Conference (NORSEC)* is, amely elsősorban Észak-Európa fiataljainak szól, így ezen a konferencián csak a skandináv és a balti államok, valamint Oroszország képviseltetik magukat. Évente egyszer az ATA-közgyűléssel egy időben és helyszínen a YATA is közgyűlést tart, amelyen minden nemzeti szervezet vezetősége megjelenik. Ekkor történnek az éves beszámolók, a nemzetközi YATA vezetőségében való tisztújítások és ekkor határozzák meg a következő év feladatait.

A YATA nemzetközi eseményein a résztvevők jellemzően egyetemi vagy PhD-hallgatók, illetve olyan fiatalok, akik néhány éve kezdtek kül- vagy biztonságpolitikai

területen dolgozni és még nem töltötték be harmincötödik életévüket. Így nem meglepő, ha különböző országok védelmi vagy külügyminisztériumainak fiatal tisztségviselőivel, európai és amerikai intézetek kutatóival, katonatisztekkel, a NATO és más nemzetközi intézmények munkatársaival találkozunk egy-egy ilyen konferencián vagy szemináriumon.

Bár a szervezet céljai között szerepel a NATO-val kapcsolatos felvilágosítás és oktatás, valamint a NATO-hoz kötődő tudományos kutatás előmozdítása is, kimondva-kimondatlanul a YATA legfontosabb feladata egy olyan vezetőréteg kialakítása, amely érti és megérti a NATO-t, kötődik a szövetséghez és pozitív attitűddel viseltetik iránta. A YATA-t tehát akár olyan szocializációs színtérnek is tekinthetjük, ahol az ambiciózus fiatalok már nagyon fiatalon eszmét cserélhetnek a 21. század biztonsági kihívásairól, beszélgethetnek a nemzetközi politika aktuális problémáiról, mindeközben pedig a konferenciákon magas rangú tisztségviselőktől, elismert szakértőktől kapják meg a legfrissebb információkat. Ebben a közösségben könnyű felismerni a különböző nemzetek gondolkodásában megjelenő különbségeket, az előítéleteket, a történelmi félreértéseket, ami valóban hozzásegít egymás kölcsönös megértéséhez. Mindez egyedülálló lehetőséget biztosít arra, hogy a fiatalok a világot sokkal komplexebben lássák, mint azok a társaik, akik nem jutnak el hasonló eseményekre.

Ennek a NATO-ban és a szövetség iránt valóban elkötelezett országokban komoly jelentőséget tulajdonítanak, amit jól példáz, hogy Jaap de Hoop Scheffer, a NATO főtitkára – ha ideje engedi – nagyon szívesen vesz részt YATA-eseményeken. Ha pedig nem tud a helyszínre utazni, akkor a brüsszeli NATO-központból videokonferencián keresztül beszélget a fiatalokkal.

Fiatal Atlantisták Bukaresti Csúcstalálkozója

A legjelentősebb YATA-események a fiatal atlantisták csúcstalálkozói, amelyek a NATO-csúcscok részeként, azokkal párhuzamosan zajlanak. Az első ilyen rendezvényre 2002-ben Prágában, majd 2004-ben Isztambulban került sor (a rigai rendezvény különböző okok miatt elmaradt).

2008-ban Bukarestben az euroatlanti térség 35 országának 120 diákja és fiatal szakembere gyűlt össze, hogy szimulációs gyakorlatot tartson a NATO és az energiapolitika témakörében, valamint tizenöt állami és NATO-vezető előadását hallgassa meg a legaktuálisabb kérdésekről. Az előadók között volt Jaap de Hoop Scheffer, John Craddock tábornok, a NATO európai főparancsnoka, Hamid Karzai, Afganisztán elnöke, Mihail Szaakasvili, Grúzia elnöke, George W. Bush, az Egyesült Államok elnöke és felesége, Laura Bush, Jan Peter Balkenende, Hollandia miniszterelnöke, Sali Berisha, Albánia elnöke, Toomas Ilves, Észtország elnöke, David Miliband, Nagy-Britannia külügyminisztere, Jamie Shea, a NATO politikatervezési igazgatója, Matthew Bryza, az amerikai külügyminisztérium Közép-Ázsiával foglalkozó helyettes államtitkára, Thierry Legendre, a NATO főtitkárságának tanácsadója, valamint a házigazdák részéről Călin Popescu-Tăriceanu, Románia miniszterelnöke és Traian Băsescu, Románia elnöke. A névsorból látszik, hogy a szervezők igyekeztek a NATO-csúcs minden fontosabb témáját érinteni, amit tovább fűszereztek érdekes „apróságokkal”. Például a Kabuli Egyetem tanárai és hallgatói videokonferencián keresztül követhettek nyomon két előadást.

Ez az interaktív beszélgetés Jaap de Hoop Scheffernek okozott néhány kelle-

metlen percet. Egyrészt az afgán diákok különböző nyelveken tettek fel neki kérdéseket, így a NATO főtitkárának az angol nyelvismerete mellett elő kellett vennie a francia és német tudását is, de sikerrel vette ezt az akadályt. Másrészt mind a Kabulból, mind a helyszínen lévő fiatal atlantisták részéről érkező – egyáltalán nem egyszerű – kérdések keresztüzzébe került. Afganisztánból több kritika érte a NATO-t, mivel az egyetem hallgatói és munkatársai nem értették, hogy bombázással hogyan képzeli a szövetség megnyerni az afgán emberek szívét. Véleményük szerint a rengeteg háborús kiadást érdemesebb lenne infrastruktúra- és oktatásfejlesztésre költeni, amit az átlagemberek sokkal inkább értékelnének. Jaap de Hoop Scheffer válaszában részben igazat adott ezeknek az érveknek és rendkívül fontosnak tartotta a fejlesztések kérdését, kiemelte azonban, hogy amíg nincs biztonságos környezet, addig nagyon nehéz külföldi befektetőket csábítani az országba. A bukaresti kérdezők közül a macedón delegáció egyik tagjának Görögországot már-már becsmélő hozzászólása okozott főfájást a főtitkárnak. A szenvedélyes ifjúnak udvariasan, de rendkívül határozottan válaszolt a NATO első embere, hangsúlyozva, hogy az ilyen agresszív hozzáállás véleménye szerint egyáltalán nem visz előre. Nyilvánvalóvá tette, hogy ő teljes méltósággal támogatja Macedónia felvételét a szövetségbe, de a névvitát először a két országnak kell lezárnia.

A következő napon a Kabuli Egyetem polgárai szintén élő adásban követhették figyelemmel Laura Bush és Hamid Karzai közös előadását. A világpolitika e két fontos személyisége az Afganisztánban az elmúlt hat évben elért eredményeket emelte ki – többek között az egészségügyben és az oktatásban tapasztalható pozitív válto-

zásokra hívták fel a figyelmet. Laura Bush elmondta, hogy az Egyesült Államok csaknem félmilliárd dollárt költött az afgán iskolarendszer fejlesztésére, aminek köszönhetően jelenleg több mint ötmillió gyerek járhat iskolába, és ebből csaknem kétmillió lány. A tálib rendszerben mindössze 900 ezer iskolás volt az országban, lányok pedig nem tanulhattak. A segélyek hatására a gazdaság lassan, de biztosan kezd beindulni, míg az alapvető egészségügyi szolgáltatások elérhetőségével fél évtized alatt 25 százalékkal csökkent a gyermekhalandóság a közép-ázsiai államban.

Hamid Karzai megköszönte a NATO segítségét országa újjáépítésében, elismerve, hogy egyedül nem lennének képesek negyedszázadnyi háborús állapot után talpra állni. Hangsúlyozta ugyanakkor, hogy az afgán embereknek is akarniuk kell a változást, mert nekik szól és értük van a nemzetközi közösség erőfeszítése, nélkülük azonban nem lehet az országot fejlődő pályára állítani. A Kabuli Egyetemről kérdések nem érkeztek az előadókhoz: a diákok azt kérték elnököktől, hogy próbálja meg a nemzetközi média segítségével tolmácsolni az afgán emberek háláját a segítségért, amit a nyugati országoktól kapnak, valamint minél többször hozza szóba a fejlődést és az eredményeket, mert a hírekben mindig csak a rosszat lehet hallani Afganisztánról.

A NATO-csúcs első napjának reggelén George W. Bush a NATO-hoz kötődő több nem kormányzati szervezet tagságának – köztük természetesen a YATA jelenlévő tagjainak – mondott beszédet, amelyben megköszönte e szervezetek támogatását, értékelt az elmúlt évek eseményeit és felvázolta a szövetség előtt álló kihívásokat. Ezek közül elsősorban az afganisztáni missziót emelte ki, ahol véleménye szerint nagy eredményeket ért el a szövetség, hi-

szen a tálibok immár egyetlen várost sem birtokolnak, a szélsőségesek azonban még ma is aktívak, így a megkezdett munkát nem szabad abbahagyni. Az amerikai elnök úgy vélte, hogy a szövetség jó úton halad, mivel a NATO-nak köszönhetően 33 ezerrel 55 ezerre növekedett a megfelelően kiképzett afgán katonák száma, emellett immár 47 ezer szövetséges katona őrzi Afganisztán biztonságát. A szövetség történetében az afganisztáni misszió az egyik legambiciózusabb vállalkozás, ami így további erőfeszítéseket követel, ha az emberek nem akarják, hogy a terroristák Afganisztán helyett európai és amerikai földön folytassák tevékenységüket. Az elnök részletesen elemezte az iraki helyzetet is, majd a szövetség képességeinek fejlesztési irányaira tért rá, kiemelve a stratégiai légi szállító kapacitás növelésének szükségességét. George Bush röviden szólt az amerikai rakétavédelmi rendszer Csehországba és Lengyelországba telepítendő komponenseiről és az ezzel kapcsolatos orosz aggályokról. A meglévő feszültségek ellenére NATO–orosz viszonylatban pozitív változásokat jósolt az elnök, és hangsúlyozta, hogy Moszkva egyáltalán nem tekinthető ellenségnek többé.

Minden előadásnak megvolt a sajátosága, mivel a beszédet mondó politikai vezetőik érthetően különböző témákat tartottak fontosnak. Az éjszta államfői többek között a cyberbiztonságról beszélt és finoman felhívta a figyelmet az Oroszország felől érkező „kihívásokra”. Mihail Szaakavili, Grúzia elnöke rendkívül hatásos és lendületes beszédet mondott hazájának nyugati kötődéséről. Megnyerte a hallgatóság rokonszenvét, és az előadók közül egyedül őt búcsúztatták állva tapsolva. David Miliband, Nagy-Britannia külügyminisztere volt a legközvetlenebb és legbarátságosabb az ifjú atlantistákkal, amiben

valószínűleg fiatal kora is szerepet játszhatott. A mikrofont kezébe véve lesétált a színpadról és kiült a szélére, hogy onnan ismertesse nézeteit a nemzetközi politika aktuális kérdéseiről.

A hivatalos program utolsó napján a Fialtal Atlantisták Bukaresti Csúcstalálkozójának résztvevői bemehettek a román parlamentbe, ahol a NATO-csúcs zajlott, és beülhettek az Észak-atlanti Tanács termébe, ahol egy órával korábban még állam- és kormányfők tárgyaltak. Itt Traian Băsescu és Jamie Shea tartott beszámolót a NATO-csúcs során lezajlott eseményekről. Míg a házigazda inkább politikai szempontból közelítette meg a kérdést, addig a NATO politikatervezési igazgatója a szervezet szempontjából elemezte az eseményeket. Rövid helyzetértékelésében kiemelte, hogy a bukaresti volt az eddigi legnagyobb NATO-csúcs és közel 60 ország, valamint több nemzetközi szervezet képviseltette magát legmagasabb szinten. Történelmi jelentőségűnek nevezte, hogy első ízben volt jelen NATO-csúcson az ENSZ főtitkára.

A fent említett programok közben a YATA delegáltjai gyakorlatot tartottak, amelyben az Észak-atlanti Tanácsnak – a NATO legmagasabb szintű döntéshozó szervének – a működését szimulálták. A résztvevők már hetekkel a bukaresti rendezvény előtt megkapták a gyakorlattal kapcsolatos legfontosabb információkat és feladatokat. Például minden egyes küldöttségnek el kellett készítenie egy dokumentumot, amelyben saját országának az energiapolitikával kapcsolatos álláspontját kellett felvázolnia. Ezt a rendezvény előtt egy héttel el kellett küldeni a moderátoroknak, és az ebben foglaltakhoz a szimuláció során mindenkinek tartania kellett magát. A dokumentum kidolgozásához egyrészt nyilvánosan hozzáférhető újságcikkek, hivatalos iratok, másrészt a saját országuk kül-

ügyminisztériumában elérhető, megfelelő szakértőkkel folytatott konzultáció nyújtott segítséget. A Fialat Atlantisták Bukaresti Csúcstalálkozójának második napján, közvetlenül George Bush beszéde után Matthew Bryza, az amerikai külügyminisztérium Közép-Ázsiával foglalkozó helyettes államtitkára, valamint Thierry Legendre a NATO főtitkárságának tanácsadója tartott bevezető előadást az energiapolitika különböző kérdéseiről.

A szimuláció célja az volt, hogy egy speciális témában a NATO konszenzusos döntéshozó mechanizmusával járó tárgyalási folyamatokkal ismerkedjenek meg a fiatal atlantisták. Ennek érdekében egy energia-biztonsággal kapcsolatos kommuniké kidolgozása és elfogadása volt a feladat.

A delegációk az Észak-atlanti Tanácshoz hasonlóan körben ültek. Minden külügyminisztert játszó küldött előtt az asztalon mikrofon, valamint országának a zászlaja állt, mögötte pedig a küldöttség többi tagja alkotta „szakértői csoport” foglalt helyet és látta el a „minisztert” tanácsokkal. Bizonyos helyzetekben a „NATO-főtitkár” albizottságokat is összehívott, ahol az előbb említett „szakértők” képviselték országuk álláspontját.

A szimuláció és az előadások mellett is zajlottak az események. A magyar delegáció például arra hívta fel a figyelmet, hogy a szerbiai fiatalok Koszovó elismerése miatt még nehezebben utazhatnak majd nyugati országokba, ezért a magyar kül-

döttek egy kezdeményezést dolgoztak ki a szerbiai fiatalok YATA-rendezvényekre való könnyebb eljutása érdekében. A görög és macedón fiatalok közös nyilatkozatot fogalmaztak meg, amelyben arra kérték kormányaik, hogy minél előbb oldják meg a névvitát, hogy elháruljon Macedónia NATO-csatlakozása elől az utolsó akadály is. Az eseményen jelenlévő nyolc afgán résztvevő pedig szándéknyilatkozatot írt alá az Afganisztáni Atlanti Tanács megalakításáról, aminek kapcsán az utolsó napokban a YATA-tagság egy része elkezdte felmérni az afgán fiatalokkal való kapcsolattartás lehetőségeit.

A leírtakból látható, hogy rendkívül sűrű programjuk volt az ifjú atlantistáknak és felejthetetlen élményben volt részük. Egy rövid időre bekerültek a világpolitika vérkeringésébe, ahol a nemzetközi életet befolyásoló vezetők sorával találkozhattak, akik valóban a jövő vezetőiként kezelték és a lehető legkomolyabban vették őket.

Hogy a távolság miatt ne vesszenek el a közös élmények által összekovácsolt értékes barátságok, a szervezők egy közösségi hálózatot hoznak létre *Young Atlanticist Network* néven a Boeing és a Rompetrol cégek támogatásával. Akit részletesebben érdekel ez a hálózat vagy a Fialat Atlantisták Bukaresti Csúcstalálkozója, az látogasson el a www.youngatlanticist.org honlapra, ahol sok hasznos információt, valamint a résztvevők blogbejegyzéseit találhatja meg. ■